

Marina Miočić – Hamidović *

NEKE NOVINE U ZAKONU O OBAVEZNI OSIGURANJIMA U SAOBRAĆAJU RS

SAŽETAK

Dana 06.10.2015. godine u „Službenom glasniku Republike Srpske“ broj: 82/15 objavljen je novi Zakon o obaveznim osiguranjima u saobraćaju, a koji je stupio na snagu dana 14.10.2015. godine, dok je na teritoriji FBiH od 26.04.2005. godine na snazi Zakon o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostale odredbe o obaveznom osiguranju od odgovornosti objavljen u „Službenim novinama Federacije BiH“, br. 24/05, koji je skoro identičan Zakonu o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostalim obaveznim osiguranjima od odgovornosti RS, a koji je bio na snazi na teritoriji RS-a do stupanja na snagu novog Zakona.

U FBiH tek predstoji završetak procesa deregulacije i početak liberalizacije segmenta obaveznog osiguranja od autoodgovornosti. Izrada novih propisa je u tijeku, a neizbježna promjena zakonske regulative u osigurateljnoj djelatnosti i početak primjene liberalizacije nužno slijede u narednih nekoliko godina na tržištu osiguranja.

Novi Zakon o obaveznim osiguranjima u saobraćaju RS-a je u značajnom dijelu usaglašen sa zahtjevima iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju zaključenom između BiH i Europske Unije, kao i direktivama EU koje se odnose na oblast obaveznog osiguranja u saobraćaju.

Najznačajnije promjene koje donosi Zakon o obaveznim osiguranjima u saobraćaju RS-a, a kojima se i bavi ovaj članak, jesu u dijelovima koji se odnose na prikupljanje podataka i dokumentacije u vezi sa saobraćajnom nezgodom, početak, kraj i teritorijalno važenje osiguranja od autoodgovornosti, osiguranje vlasnika vozila od odgovornosti za štete prouzrokovane trećim licima, postupak za rješavanje odštetnih zahtjeva podnesenih po osnovu polica osiguranja od autoodgovornosti, pravo društva za osiguranje na subrogaciju, visina osiguranih suma, pravila o

---

* Doktorandica na Pravnom fakultetu Univerziteta u Zenici, Direktor sektora šteta Bosna – Sunce Osiguranja d.d. Sarajevo.

primjeni obrasca europskog izvještaja o saobraćajnoj nezgodi, te nadzorom i kaznenim odredbama.

Ključne riječi: autoodgovornost, obavezno osiguranje, usklađivanje, izmjena.

UVOD

Dana 06.10.2015. godine u „Službenom glasniku Republike Srpske“ broj: 82/15 objavljen je novi Zakon o obaveznim osiguranjima u saobraćaju (u daljem tekstu: ZOOS), a koji je stupio na snagu dana 14.10.2015. godine.¹

Osnovni ciljevi donošenja novog zakona u RS su potreba podizanja kvaliteta obavljanja djelatnosti obaveznog osiguranja prema standardima koji postoje u razvijenim tržišnim privredama, a u skladu sa regulativom EU u oblasti usluga u osiguranju, kao i potreba veće zaštite oštećenih lica u saobraćaju.

Na teritoriju FBiH je od 26.04.2005. godine na snazi Zakon o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostale odredbe o obaveznom osiguranju od odgovornosti (u daljem tekstu: ZOOMV) objavljen u „Službenim novinama Federacije BiH“, br. 24/05. ZOOMV je skoro identičan Zakon o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostalim obaveznim osiguranjima od odgovornosti RS koji je bio na snazi na teritoriju RS-a do stupanja na snagu ZOOS-a.

Ono što prvo zapazimo je da je ZOOS koji sadrži 73 člana, znatno obimniji te detaljnije regulira kako institute, tako i sam postupak koji je predmet normiranja, u odnosu na ZOOMV koji sadrži svega 29 članova. Najveće izmjene ZOOS-a u odnosu na prethodni zakon učinjene su u dijelu koji se odnosi na osiguranje od autoodgovornosti. U tekstu koji slijedi, bit će razmatrane odredbe ZOOS-a koje navise odstupaju od dosadašnjih rješenja kao i rješenja koja su na snazi u FBiH.

ZOOS sadrži skoro identična rješenja kao i Zakon o obaveznim osiguranjima u prometu Republike Hrvatske iz 2005. godine.²

1. Vrste obaveznog osiguranja u saobraćaju

Odmah na početku, odredba člana 2. ZOOS-a regulira koje su to vrste obaveznog osiguranja u saobraćaju. Tako ZOOS kao obavezno osiguranje u saobraćaju navodi:

---

1) Stupanjem na snagu Zakona o obaveznim osiguranjima u saobraćaju prestao je da važi Zakon o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostalim obaveznim osiguranjima od odgovornosti („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 17/05, 64/06 i 12/09).

2) Zakon o obaveznim osiguranjima u prometu Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 151/05, 36/09 i 75/09).

1. osiguranje putnika u javnom prijevozu od posljedica nesretnog slučaja, osim putnika u vazdušnom saobraćaju;

2. osiguranje vlasnika vozila od odgovornosti za štetu prouzrokovanu trećim licima (osiguranje od autoodgovornosti);

3. osiguranje vlasnika vazduhoplova od odgovornosti za štetu prouzrokovanu trećim licima i putnicima

4. osiguranje vlasnika plovila na motorni pogon od odgovornosti za štetu prouzrokovanu trećim licima.

Hrvatski Zakon o obveznim osiguranjima u prometu iz 2005. godine na isti način regulira ovo pitanje.³

ZOOMV na drugačiji način regulira pitanje vrsta obaveznog osiguranja. Tako je određeno da ZOOMV uređuje osiguranje od odgovornosti za motorna vozila i ostala obavezna osiguranja od odgovornosti⁴, a odredbe Zakona o osiguranju imovine i lica iz 1995. godine koje se odnose na obavezno osiguranje putnika u javnom prevozu, vlasnika ili korisnika letjelica od odgovornosti prema trećim licima i vlasnika ili korisnika brodica na motorni pogon od odgovornosti prema trećim licima, se primjenjuju do donošenja novih propisa o istome.⁵

Iako se ZOOS bavi i drugim vrstama obaveznog osiguranja u saobraćaju, osiguranje od autoodgovornosti je najvažnija vrsta obaveznih osiguranja, te je i tema razmatranja ovog članka.

Materija koja se odnosi na obavezno osiguranje od odgovornosti u vezi s upotrebom motornih vozila, već je bila regulirana u pet direktiva EU i čija su rješenja znatno ranije u mnogome bila prihvaćena u svim republikama bivše SFR Jugoslavije.⁶

Novi ZOOS stoji na stanovištu postepene deregulacije i liberalizacije cijena osiguranja u oblasti autoodgovornosti, a koji je prihvatljiv i pril-

---

3) M. Ćurković, „Novi sustav obaveznog osiguranja oa automobile odgovornosti u RH“, *Pravo i porezi*, br. 5., Zagreb, 2006., 12.

4) Član 1. Zakona o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostale odredbe o obaveznom osiguranju od odgovornosti („Službene novine Federacije BiH“, br. 24/05).

5) Član 27. Zakona o osiguranju o odgovornosti za motorna vozila i ostale odredbe o obaveznom osiguranju od odgovornosti („Službene novine Federacije BiH“, br. 24/05).

6) J.Slavnić, „Pogled na neka nova zakonska rješenja“, *Pravni život*, br. 11/2010, Beograd, , 613.;

gođen postojećem stanju i razvoju tržišta osiguranja Republike Srpske. Takođe, isti je u značajnom dijelu usaglašen sa zahtjevima iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju zaključenom između BiH i Evropske Unije.⁷

U FBiH tek predstoji završetak procesa deregulacije i početak liberalizacije segmenta obaveznog osiguranja od autoodgovornosti. Izrada novih propisa je u tijeku, a neizbježna promjena zakonske regulative u osigurateljnoj djelatnosti i početak primjene liberalizacije nužno slijede u narednih nekoliko godina na tržištu osiguranja.⁸

2. Prikupljanje podataka i dokumentacije u vezi sa saobraćajnom nezgodom

Ako zakon ne određuje drugačije, postojanje neke činjenice mora dokazati onaj tko iz nje izvodi neko pravo, odnosno prestanak ili promjenu prava. Nadalje, činjenice koje sprečavaju nastanak ili ostvarenje nekog prava, mora dokazati onaj tko se na njih poziva, a tumačenjem pravnih normi utvrđuje se koja činjenica spada u pretpostavke za zasnivanje ili sprečavanje prava.⁹

Oštećeni je podnošenjem odštetnog zahtjeva prijavio neposredno odgovornom osiguravatelju da se dogodio osigurani slučaj i da je on treće lice, a da je njegov osiguranik štetnik u saobraćajnoj nezgodi, zbog koje je odštetni zahtjev i podnesen. Međutim, kompletiranje odštetnog zahtjeva ili dokazivanje da se dogodio osigurani slučaj za oštećenog ne ide lako ni brzo, pogotovo u uvjetima tranzicije. Od toga da li je prikupljeni činjenični i dokazni materijal potpun i kao takav priložen odštetnom zahtjevu zavisi krajnji ishod ovog postupka pred odgovornim osiguravateljem.¹⁰

S tim u vezi, članom 9. ZOOS-a izričito je utvrđena obaveza ministarstva unutrašnjih poslova, sudova i tužilaštava, fondova zdravstvenog, penzijskog i invalidskog osiguranja, zdravstvenih ustanova, odnosno drugih organa i organizacija koje raspolažu podacima u vezi sa saobraćajnom

---

7) N. Škrbić, Publikacija pod nazivom „Zakon o obaveznim osiguranjima u saobraćaju Republike Srpske”, str.3., <http://advokatskafirmasajic.com/wp-content/uploads/2015/12/Zakon-o-oba-veznim-osiguranjima-u-RS.pdf>, 14.01.2016., 14:20.

8) D. Grgić, „Tržište osiguranja u Europskoj uniji i harmonizaciji propisa o osiguranju u BiH i RH“, magistarski rad, Pravni fakultet u Mostaru, 2009., 229.

9) *Ibid*, 85.

10) S. Ilijić, „Vansudski postupak za nakandu štete“, *Pravni život*, br. 11/2010, Beograd, 645.;

nezgodom, na zahtjev društva za osiguranje, odnosno Zaštitnog fonda i lica iz Federacije Bosne i Hercegovine koje obavlja funkciju Zaštitnog fonda, da daju na uvid, odnosno dostavljaju podatke u vezi sa saobraćajnom nezgodom za potrebe rješavanja konkretnog odštetnog zahtjeva.

Na sličan način je ova obaveza regulirana i hrvatskim Zakonom o obveznim osiguranjima u prometu.¹¹

Međutim, u FBiH je ova obaveza znatno uže određena, pa se osiguravajuća društva nerijetko u praksi susreću s raznim poteškoćama prilikom pribavljanja dokumentacije potrebne za rješavanje odštetnih zahtjeva.¹²

Nadalje, ZOOS-a članom 23. detaljno regulira pitanje prikupljanja dokumenata i dokaza u cilju rješavanja odštetnih zahtjeva, koje pitanje nije regulirano ZOOMV-om. Tako je odgovorno društvo za osiguranje dužno da, u svrhu obrade i rješavanja odštetnog zahtjeva, poduzme sve radnje sa ciljem prikupljanja dokumenata i dokaza na osnovu kojih se utvrđuje odgovornost društva za osiguranje i visina odštete.

Također, odgovorno društvo za osiguranje je dužno da oštećeno lice koje podnese odštetni zahtjev, bez odlaganja, pismeno obavijesti o svim dokumentima i dokazima koje je obavezno podnijeti, u cilju rješavanja odštetnog zahtjeva. Istovremeno je ovlašteno da zahtijeva i dodatne dokumente radi utvrđivanja okolnosti nastanka štetnog događaja, utvrđivanja pravnog osnova i visine odštete, odnosno radi isplate, ali ne i dokaze koji nemaju utjecaja na postupak rješavanja odštetnog zahtjeva ili koje oštećeno lice nije u mogućnosti da pribavi zbog zakonskih ograničenja.

Upravni odbor Agencije donosi akt kojim propisuje pravila postupka rješavanja odštetnih zahtjeva i standarde u komunikaciji društva sa trećim oštećenim licima, podnosiocima odštetnih zahtjeva.

3. Početak, kraj i teritorijalno važenje osiguranja od autoodgovornosti

Ugovor o osiguranju automobilske odgovornosti, kao i svaki drugi ugovor o osiguranju može se sklopiti s određenim i neodređenim rokom trajanja.

---

11) Član 7. Zakona o obveznim osiguranjima u prometu Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 151/05, 36/09 i 75/09).

12) Tako je odredbom člana 21. stav 4. ZOOMV-a određeno da su službenici Federalnog ministarstva unutarnjih poslova ili sudbena tijela koja se bave prometnim nezgodama obavezni društvima, na njihov zahtjev, podnositi podatke o svim prometnim nezgodama.

nja. U praksi se uglavnom sklapa na jednu godinu.¹³

Članom 10. stav 5. ZOOS-a određeno je da, ako drugačije nije ugovoreno, obaveza društva za osiguranje iz ugovora o obaveznom osiguranju počinje istekom posljednjeg, tj. 24. sata dana koji je u polici osiguranja označen kao dan početka osiguranja, a prestaje istekom posljednjeg, tj. 24. sata dana koji je u polici osiguranja označen kao dan isteka trajanja osiguranja.

Ovo pitanje uopće nije regulirano ZOOMV-om, već je isto regulirano Uvjetima osiguranja od AO od 30.08.1995. godine¹⁴, koji se još uvijek primjenjuju na teritoriju FBiH.¹⁵

Član 11. ZOOS-a definira teritorijalno važenje ugovora o obaveznom osiguranju. Tako ugovor o obaveznom osiguranju putnika u javnom prevozu i ugovor o osiguranju vlasnika plovila na motorni pogon, pokrivaju štete nastale na teritoriji Bosne i Hercegovine.

S druge strane, ugovor o obaveznom osiguranju vlasnika vozila od odgovornosti za štetu prouzrokovanu trećim licima (osiguranje od auto-odgovornosti) pokriva štete nastale na teritoriju Bosne i Hercegovine, na teritoriju država članica Sistema zelene karte, kao i na teritoriju država potpisnica Multilateralnog sporazuma, u slučaju kada je s Bosnom i Hercegovinom potpisan Multilateralni sporazum.

ZOOMV pitanje teritorijalne važnosti uređuje članom 3. stav 2. na način što određuje da je minimalna teritorijalna vrijednost police osiguranja

---

13) M. Ćurković, „Novi sustav obaveznog osiguranja oa automobile odgovornosti u RH“, *Pravo i porezi*, br. 5., Zagreb, 2006., 14.

14) Na teritoriji FBiH još uvijek se primjenjuju Uvjeti osiguranja od AO od 30.08.1995. godine iz razloga što 2005. godine kada je stupio na snagu Zakon o osiguranju o odgovornosti za motorna vozila i ostale odredbe o obaveznom osiguranju od odgovornosti u Federaciji, nisu doneseni novi usuglašeni uvjeti i tarife za osiguranje od odgovornosti za motorna vozila, iz razloga što se nije formirala Udruga osiguravatelja u Bosni i Hercegovini u čijoj je ingerenciji bilo donošenje istih.

15) Član 7. Uvjeta osiguranja od AO: (1) Obaveza osiguravača iz ugovora o osiguranju počinje po isteku 24-tog sata, dana koji je u ispravi o osiguranju naveden kao početak osiguranja, ako je do tog dana plaćena prva premija odnosno nakon isteka 24-tog sata dana kada je premija plaćena, ako nije drugačije ugovoreno. (2) Obaveza osiguravača prestaje po isteku 24-tog sata dana koji je u ispravi o osiguranju naveden kao dan isteka osiguranja, ako nije drugačije ugovoreno. Ako isprava o osiguranju sadrži samo početak osiguranja osiguranje se nastavlja iz godine u godinu sve dok ga jedna od ugovornih strana ne otkáže najkasnije tri mjeseca prije dospelosti premije.

od autoodgovornosti prema trećim stranama izdane u BiH, teritorij BiH.¹⁶

4. Osiguranje vlasnika vozila od odgovornosti za štete prouzrokovane trećim licima

Odredbom člana 21. stav 1. ZOOS-a utvrđena je obaveza vlasnika vozila da zaključi ugovor o osiguranju od autoodgovornosti za štetu koju upotrebom vozila prouzrokuje trećim licima zbog smrti, tjelesne povrede, narušavanja zdravlja (u daljem tekstu: šteta na licima), te uništenja ili oštećenja stvari (u daljem tekstu: šteta na stvarima).

ZOOMV ovu obavezu utvrđuje odredbom člana 3. stav 1. na način što određuje da je svaka osoba koja ima u posjedu ili u vlasništvu vozilo koje se u Federaciji kreće po cestama ili u područjima koja su dostupna javnosti, obvezna zaključiti ugovor o osiguranju od odgovornosti za štete pričinjene trećim osobama uporabom motornog vozila (osiguranje od autoodgovornosti), sukladno odredbama ZOOMV-a.

Članom 21. stav 2. ZOOS-a određeno je da ugovor o osiguranju od autoodgovornosti pokriva odgovornost vlasnika, odnosno korisnika vozila prema trećim licima koji imaju zahtjev za naknadu štete od odgovornog lica koje mu štetu prouzrokuje, u skladu sa odredbama propisa kojima se uređuju obligacioni odnosi.

Ovo pitanje na identičan način regulirano je odredbom člana 8. stav 1. ZOOMV-a.¹⁷

Članom 21. stav 3. ZOOS-a određeno je da su ugovorom o osiguranju od autoodgovornosti pokrivena i štete na licima i štete na stvarima putnika u vozilu kojim je prouzrokovana šteta. Suštinski na identičan, ali stilski drugačije, ZOOMV članom 8. stav 3. regulira ovo pitanje na način

---

16) Ovo pitanje regulirano je detaljnije članom 6. Uvjeta za osiguranje od AO: (1) Osiguravajuće pokriće proteže se na teritoriju Republike odnosno Federacije Bosne i Hercegovine i na zemlje članice sistema "zelene karte", ako nije drugačije ugovoreno. (2) Vozila koja koriste domaća preduzeća i druge organizacije za izvođenje građevinskih, montažno istraživačkih i sl. radova van teritorije Republike/Federacije BiH, mogu se za vrijeme izvođenja tih radova osigurati po ovim uslovima. (3) Ako je u državi u kojoj je nastupio osigurani slučaj, osiguranje od odgovornosti obavezno, smatra se da je osiguranje bilo ugovoreno na minimalnu sumu osiguranja propisanu u toj državi, osim ako je pokriće iz police siguranja povoljnije za osiguranika.

17) Član 8. stav 1. ZOOMV-a: Osiguranje pokriva građansku odgovornost posjednika, vlasnika i bilo kojega vozača motornoga vozila prema trećim osobama koje imaju zahtjev za odštetu od osiguranika, sukladno odredbama Zakona o obligacionim odnosima («Službeni list RBiH», br. 2/92, 13/93 i 13/94 i «Službene novine FBiH», broj 29/03).

što utvrđuje da osiguravatelj odobrava naknadu glede tjelesnih ozljeda ili smrti, kao i imovinske štete ili uništenja, prouzrokovanih trećim osobama u prometnim nezgodama za koje je osiguranik odgovoran po Zakonu, kao i za naknadu opravdanih troškova koje je osiguranik imao u sudskom ili izvansudskom postupku.

Članom 21. stav 4. ZOOS-a određeno je da su ugovorom o osiguranju od autoodgovornosti pokrivena štete nastale od vozila koja podliježu obavezi registracije, te su, u skladu sa propisima kojima se uređuje registracija vozila, obavezna imati saobraćajnu dozvolu, odnosno potvrdu o registraciji.

Član 8. stav 6. ZOOMV-a određuje da svaka osoba oštećena vozilom čiji posjednik ili vlasnik podliježe obaveznom osiguranju od autoodgovornosti, koja ima pravo tražiti odštetu od vozača, bez obzira je li ta osoba bila unutar ili izvan toga vozila, ima izravnu tražbinu od osiguravatelja.

U članu 21. stav 5. ZOOS koristeći pozitivnu metodu određuje tko su sve treće osobe, na način što je određeno da je ugovorom o osiguranju od autoodgovornosti pokrivena šteta na licima i šteta na stvarima koju pretrpe:

- pješaci,
- biciklisti i
- drugi nemotorizovani učesnici saobraćajne nezgode.

Na ovom mjestu je ZOOS prilikom određivanja kruga trećih osoba, tj. osoba koje imaju pravo na naknadu štete prouzrokovane upotrebom motornih vozila koristio pozitivni metod, što je inače rijetkost za zakonske tekstove. Zakonski tekstovi, pa tako i ZOOMV obično koristeći negativnu metodu pokušavaju riješiti pitanje kruga trećih osoba, tj. navodeći tko sve nije treća osoba, odnosno tko sve nema pravo na naknadu štete prouzrokovane upotrebom motornih vozila. Tako je odredbom člana 8. stav 2. ZOOMV-a određeno da se osobe čija je odgovornost pokrivena ugovorom o osiguranju, kao i osobe koje su, iako nisu osiguranici, zaključile policu osiguranja s osiguravateljem kao ugovorna strana, ne smatraju trećim osobama. U slučaju da su posjednik ili vlasnik motornog vozila kojim je poruzrokovana šteta, pravne osobe, ni njihovi ovlašteni zastupnici neće se

smatrati trećim osobama.

U hrvatskom Zakonu su pozitivnom metodom određeni samo putnici u vozilu, dok se za pozitivno određenje ostalih kategorija osoba treba poslužiti interpretacijom zakonskih propisa.¹⁸

Članom 21. stav 5. ZOOS-a određeno je da je ugovorom o osiguranju od autoodgovornosti pokrivena i šteta koja je pričinjena trećem licu uslijed pada stvari sa vozila.

ZOOMV ne sadrži ovakvu odredbu. U praksi, obzirom na različite okolnosti nastanka štete, društva za osiguranje se nerijetko nađu u nedoumici kada su u pitanju štete nastale uslijed pada stvari s vozila. Odredba kao što je član 21. stav 5. ZOOS-a bi zasigurno olakšala rad društvima za osiguranje u FBiH kada su u pitanju ovakve situacije.

Odredba člana 21. stav 7. ZOOS-a je novina u pravnom sistemu Bosne i Hercegovine. Ista određuje da u slučaju da su vozilo i priključno vozilo vlasništvo osiguranika čija je odgovornost osigurana kod različitih društava za osiguranje, društva za osiguranje solidarno odgovaraju za štetu i oštećeno lice može podnijeti odštetni zahtjev bilo kojem od njih. Ovo pitanje je regulirano na drugačiji način Uvjetima o osiguranju od AO¹⁹, a ZOOMV-om je određeno samo da se naknade plaćaju za štete koje pričine prikolice.²⁰

U članu 27. ZOOS-a korišten je negativni metod²¹ definisanja kruga trećih osoba, pa je tako određeno da ugovor o osiguranju od autoodgovornosti ne pokriva odgovornost prevoznika za stvari koje je primio na prevoz.

U stavu 2. istog člana određeno je da pravo na naknadu štete po osnovu

---

18) L. Belanić, „Treće osobe u osiguranju od automobilske odgovornosti“, *Pravo i porezi*, br. 8., 2008., 35.

19) Član 1. stav 3. Uvjeta za osiguranje od AO: Osiguranjem od odgovornosti iz upotrebe motornog vozila koje vuče priključno vozilo ili vozilo u kvaru obuhvaćena je odgovornost za štetu koju prouzrokuje priključno vozilo odnosno vozilo u kvaru, dok je spojeno s vozilom koje ga vuče, i nakon što se odvoji od tog vozila, te djeluje u funkcionalnoj zavisnosti s njim.

20) Član 8. stav 5. ZOOMV-a: Naknade plaćaju i za gubitke koji nastanu postojanjem ili radom instalacija na vozilu, kao i za štete koje pričine prikolice ili bočna vozila.

21) Većina pravnih teoretičara smatra da se tek korištenjem i negativnog i pozitivnog metoda tj. dvostrukim pristupom u određivanju kruga trećih osoba, mogu tačnije odrediti osobe koje imaju pravo na naknadu štete.

osiguranja od autoodgovornosti nema:

1. vozač vozila kojim je prouzrokovana šteta,
2. vlasnik, suvlasnik, te svaki korisnik vozila kojim je prouzrokovana šteta, koji nije bio vozač vozila čijom upotrebom je prouzrokovana šteta, i to na naknadu štete na stvarima,
3. srodnik i druga fizička lica, za duševne boli zbog smrti ili tjelesne povrede vozača koji je prouzrokovao štetu,
4. putnik koji je dobrovoljno ušao u vozilo kojim je prouzrokovana šteta, a kojim je upravljao neovlašćeni vozač ili vozač pod dejstvom alkohola ili opojnih droga, ako odgovorno društvo za osiguranje dokaže da je ta okolnost putniku trebalo da bude poznata,

oštećeno lice kome je prouzrokovana šteta zbog:

5. upotrebe vozila na sportskim priredbama koje se održavaju na drumu ili dijelu druma zatvorenom za saobraćaj drugim vozačima, a kojima je cilj postizanje najveće ili najveće prosječne brzine, odnosno na vježbama za te priredbe,
6. neposrednog ili posrednog djelovanja nuklearne energije ili zračenja nastala za vrijeme prevoza nuklearnih ili drugih radioaktivnih materijala,
7. rata, pobune ili terorističkih aktivnosti i
8. upotrebe vozila koje je bilo mobilisano, od trenutka preuzimanja od strane nadležnih organa do trenutka vraćanja vozila vlasniku.

Neovlašćeni vozač, u smislu ZOOS-a, je lice koje je u vrijeme štetnog događaja koristilo vozilo bez saglasnosti vlasnika, a nije kod njega zaposleno kao vozač, nije ni član njegovog domaćinstva, niti mu je vlasnik vozilo predao u posjed.²²

Kao što smo ranije naveli ZOMV, odredbom člana 8. stav 2. određuje da osobe čija je odgovornost pokrivena ugovorom o osiguranju, kao i osobe koje su, iako nisu osiguranici, zaključile policu osiguranja s osiguravateljem kao ugovorna strana, ne smatraju se trećim osobama.

Hrvatski Zakon pojam treća osoba definira na način da se trećom oso-

---

22) Član 27. stav 3 ZOOS-a.

bom nikada ne smatra vozač vozila kojim je prouzrokovana šteta, njegovi srodnici i druge fizičke ili pravne osobe u pogledu štete zbog smrti ili tjelesne povrede vozača i vlasnik, suvlasnik i zajednički vlasnik, kada su u pitanju štete na stvarima. Takođe, postoje i dodatna isključenja i to suputnika koji je dobrovoljno ušao u vozilo kojim je upravljao neovlašteni vozač ili je vozilo bilo neosigurano, a suputniku je to bilo poznato. Nisu treće osobe ni osobe koje su pretrpjele štetu na sportskim priredbama (trke, reliji), osobe oštećene zbog djelovanja nuklearne energije za vrijeme prevoza nuklearnih tvari, te osobe oštećene zbog ratnih operacija, pobuna ili terorističkog čina.²³

5. Postupak za rješavanje odštetnih zahtjeva podnešenih po osnovu polica osiguranja od autoodgovornosti

Ovo pitanje mnogo je detaljnije regulirano ZOOS-om nego ZO-OMV-om. Takođe, rokovi u postupku za rješavanje odštetnih zahtjeva predviđeni ZOOS-om su znatno kraći od rokova koje propisuje ZOOMV, pa čak i Direktivama EU.

Tako je članom 22. stav 1. ZOOS-a određeno da je odgovorno društvo za osiguranje dužno da utvrdi pravni osnov i visinu odštetnog zahtjeva, te isplati odštetu, uz dostavljanje obrazložene ponude, u roku od 30 dana od dana kada je oštećeno lice dostavilo sve potrebne dokumente, a najduže do 60 dana od dana podnošenja odštetnog zahtjeva.

Nadalje, član 22. stav 2. ZOOS-a definira obrazloženu ponudu kao pismeni jednostrani akt odgovornog društva za osiguranje, koji sadrži najmanje podatke o osnovanosti odštetnog zahtjeva, visini odštete, kao i obrazloženje pravnog osnova i obračuna visine odštete.

Član 22. stav 3. ZOOS-a određuje da ukoliko se nisu stekli uslovi za davanje obrazložene ponude, društvo za osiguranje dužno je da, u roku od 60 dana od dana podnošenja odštetnog zahtjeva, oštećenom licu uputi obrazloženi odgovor ako:

1) odbija odštetni zahtjev kao neosnovan jer je utvrdilo da, po podnesenom odštetnom zahtjevu, ne postoji njegova odgovornost i obaveza ili

---

23) M. Ćurković, „Novi sustav obveznog osiguranja oa automobile odgovornosti u RH“, *Pravo i porezi*, br. 5., Zagreb, 2006., 15.

2) nije u mogućnosti da jasno utvrdi svoju odgovornost ili visinu odštete.

Član 22. stav 7. ZOOS-a određuje da su ništave odredbe obrazložene ponude, obrazloženog odgovora ili sporazuma o vansudskom poravnanju, kojim se:

- 1) određuju duži rokovi od rokova propisanih ovim zakonom,
- 2) uslovljava isplata odštete potpisivanjem sporazuma o vansudskom poravnanju ili
- 3) određuje da se oštećeno lice odriče zakonskih prava.

Član 22. stav 4. ZOOS-a određuje da ukoliko odgovorno društvo za osiguranje ima mogućnost da utvrdi djelimično svoju obavezu, uz obrazloženi odgovor koji upućuje oštećenom licu, odgovorno društvo za osiguranje dužno je izvršiti plaćanje utvrđenog dijela svoje obaveze u roku od 15 dana od dana kada je utvrdilo svoju obavezu, a najduže do 60 dana od dana podnošenja odštetnog zahtjeva.

Objektivno je moguće da osiguravajuće društvo nema potrebne podatke (broj računa i naziv banke kod koje je isti otvoren) na temelju koji može izvršiti isplatu nespornog dijela štete, pa je BSO d.d., da bi izbjeglo probleme u radu i eventualne negativne posljedice koje se ogledaju u mogućem kažnjavanju Društva zbog nepravilne primjene ZOOS-a, zatražio pojašnjenje od Agencije za osiguranje RS vezano za primjenu gore navedenog propisa. Agencija za nadzor RS, je dostavila svoj odgovor pod br. 05-545-4-1/15, od 30.11.2015. godine koji glasi: „*Prikupljanje podataka o broju računa na koji društvo treba da izvrši uplatu naknade štete je sastavni dio postupka prijema i obrade odštetnog zahtjeva. U komunikaciji sa oštećenim je potrebno pribaviti sve relevantne dokumente i podatke. Iz komunikacije mora biti vidljivo da je o svojoj obavezi dostavljanja podataka oštećeni bio uredno i blagovremeno obaviješten. U slučaju eventualnog kašnjenja u isplati odšteta, u nadzoru koji vrši Agencija ste dužni, kao razlog kašnjenja, predočiti dokaz o navedenoj komunikaciji sa oštećenim.*“

Obzirom da ovo pitanje nije regulirano ZOOMV-om, na isto se u FBiH primjenjuje ZOO²⁴. Član 22. stav 5. ZOOS-a određuje da je u obrazloženoj

---

24) Član 919. ZOO: Ako iznos osiguravačeve obaveze ne bude utvrđen u roku od 14 dana računajući od dana kada je osiguravač dobio obavještenje da se osigurani slučaj dogodio, osiguravač je

ponudi i obrazloženom odgovoru, društvo za osiguranje dužno je oštećeno lice uputiti na pravo ulaganja prigovora društvu za osiguranje, kao i na pravo podnošenja tužbe. ZOOMV ne sadrži ovakvu odredbu.

Član 22. stav 6. ZOOS-a određuje da oštećeno lice ima pravo, uz iznos odštete i na zakonsku zateznu kamatu počev od prvog dana nakon isteka roka od 60 dana od dana podnošenja odštetnog zahtjeva.

Ovakvim rješenjem, oštećenik koji ima pravo na naknadu štete od društva za osiguranje s teritorija RS je stavljen u znatno povoljniji položaj u odnosu na oštećenika koji ima pravo na naknadu štete od društva za osiguranje s teritorija FBiH, obzirom da se na teritoriji FBiH na tok zatezne kamate primjenjuju odredbe ZOO-a, te je praksa osiguravajućih društava, kao i sudska praksa neujednačena po ovom pitanju.

Rok za podnošenje prigovora društvu za osiguranje ne može biti kraći od 15 dana od dana kada je oštećeno lice primilo obrazloženu ponudu ili obrazloženi odgovor društva za osiguranje. Rok za rješavanje prigovora je 15 dana od dana podnošenja prigovora oštećenog lica.²⁵

Član 22. stav 11. ZOOS-a određuje da oštećeno lice ima pravo da podnese prigovor Ombudsmanu u osiguranju tek na odluku društva za osiguranje po podnesenom prigovoru, radi daljeg vansudskog rješavanja spora nastalog povodom odštetnog zahtjeva.

Član 22. stav 10. ZOOS-a određuje da u postupku mirnog rješavanja odštetnog zahtjeva u društvu za osiguranje, odgovorno društvo za osiguranje nije dužno nadoknaditi troškove pravnog i bilo kakvog drugog zastupanja oštećenom licu. ZOOMV ne sadrži odredbu koja regulira pitanje troškova zastupanja oštećenog lica u postupku mirnog rješavanja odštetnog zahtjeva.

Prema ZOOMV-u osiguravatelj je obavezan u roku od devedeset dana od primitka dokumentiranog zahtjeva za naknadu štete ponuditi isplatu ili objasniti zašto nije u mogućnosti to učiniti. Ako osiguravatelj ne ispuni ovu obavezu kaznit će se sukladno Zakonu.²⁶ Obaveza tog osiguravatelja

---

dužan, na zahtjev ovlaštenog lica, isplatiti iznos nespornog dijela svoje obaveze na ime predujma.

25) Član 22. stav 8. i 9. ZOOS-a.

26) Članom 24. ZOOMV-a određeno je da će se novčanom kaznom u iznosu od 10.000,00 KM do 500.000,00 KM kazniti društvo koje propusti ispuniti ovu obavezu, a odgovorno lice novčanom kaznom od 1.000,00 KM do 10.000,00 KM.

ne isključuje i ne ukida pravo oštećene strane da se izravno poslije nezgode obrati Ombudsmanu za osiguranje sukladno Zakonu ili nadležnom sudu. U slučaju da se obratio Ombudsmanu za osiguranje, kazne se ne primjenjuju dok Ombudsman ne donese svoju odluku. Također, oštećena osoba ima pravo izravne tužbe protiv osiguravatelja od autoodgovornosti do osiguranog iznosa koji ne može biti manji od najnižeg iznosa predviđenog propisima koji su na snazi u vrijeme kad se dogodila nezgoda. Pravo na izravnu tužbu ne utječe na pravo oštećene strane da podnese zahtjev prema počinitelju nesreće.²⁷

Odredbom člana 24. ZOOS-a određeno je da ukoliko društvo za osiguranje ne riješi odštetni zahtjev u roku od 60 dana od dana podnošenja zahtjeva ili ukoliko oštećeno lice ima druge razloge, može tužbom pokrenuti postupak kod nadležnog suda protiv odgovornog društva za osiguranje. Tužba podnesena protiv društva za osiguranje prije isteka roka od 60 dana smatra se preuranjenom. Za podnošenje tužbe protiv društva za osiguranje primjenjuju se rokovi zastare, u skladu sa općim pravilima odgovornosti za štetu.

Dakle, pravo na direktnu tužbu ograničava se obavezom oštećenog lica da se prvo u mirnom postupku obrati sa zahtjevom za naknadu štete društvu za osiguranje koje je osiguralo štetnika. Ovim uslovljavanjem prava na korištenje direktne tužbe zakonodavac je otežao mogućnost oštećenom licu da efikasno ostvari naknadu štete, jer ako procijeni da će je efikasnije, odnosno povoljnije ostvariti direktnom tužbom on se ipak njom ne može koristiti dok ne pokuša da je ostvari u mirnom postupku pred društvom za osiguranje. Ovo pravilo je primjer rješenja ZOOS-a koje je u suprotnosti s pravom EU.²⁸

U FBiH pravo na direktnu tužbu nije ničim ograničeno. Iako se ovo pravo oštećenog ne čini kao pravično i ekonomično rješenje promatrano iz ugla društava za osiguranje, isto je pored toga što je u skladu s pravom EU, usklađeno i sa Zakonom o parničnom postupku FBiH koji ne poznaje institut „preuranjene tužbe“.

Član 25. ZOOS-a predviđa mogućnost zaključenja sporazuma između

---

27) D. Grgić, „Tržište osiguranja u Europskoj uniji i harmonizaciji propisa o osiguranju u BiH i RH“, magistarski rad, Pravni fakultet u Mostaru, 2009., 113.

28) J. Slavnić, „Pogled na neka nova zakonska rješenja“, *Pravni život*, br. 11/2010, Beograd, 623.

društava za osiguranje u skladu sa kojim odštetni zahtjev oštećenog lica po osnovu osiguranja od autoodgovornosti može, u ime odgovornog društva za osiguranje, obrađivati i isplaćivati društvo za osiguranje kod kojeg je oštećeno lice zaključilo ugovor o osiguranju od autoodgovornosti.

Ovakav sporazum ne utiče na pravo oštećenog lica na neposredno podnošenje odštetnog zahtjeva odgovornom društvu za osiguranje²⁹ i pravo na tužbu protiv društva za osiguranje³⁰.

Društvo za osiguranje koje, u skladu sa sporazumom između društava za osiguranje, u ime odgovornog društva za osiguranje, obrađuje i isplaćuje odštetni zahtjev dužno je postupati u skladu sa odredbama koje se odnose na postupak i rokove za rješavanje odštetnih zahtjeva i prikupljanje dokumenata i dokaza u cilju rješavanja odštetnih zahtjeva.³¹

ZOOMV ne sadrži odredbu koja predviđa mogućnost zaključenja ovakvog sporazuma, ali su društva za osiguranje u FBiH dana 21.05.2015. godine, po prethodno pribavljenom odobrenju Agencije za nadzor, zaključila Sporazumu o uslužnom rješavanju šteta iz osnova AO, koji je još uvijek na snazi.³²

6. Pravo društva za osiguranje na subrogaciju

Član 28. ZOOS-a regulira pravo društva za osiguranje na subrogaciju, pa tako određuje da društvo za osiguranje, koje je oštećenom licu nadoknadilo štetu, ima pravo na naknadu isplaćenog iznosa štete i stvarnih i opravdanih troškova od lica odgovornog za štetu, u slučajevima ako je:

9. vozač koristio vozilo u svrhu za koju nije namijenjeno (najviše do iznosa 12 prosječnih neto plata u Republici Srpskoj),
10. vozač koristio vozilo, a nije stekao odgovarajuću vozačku dozvolu, osim ako je to kandidat koji se obučava za polaganje vozačkog ispita za vozača, uz poštivanje svih propisa kojim se uređuje obuka za vozača (najviše do iznosa 12 prosječnih neto plata u Republici Srp-

---

29) Član 13. ZOOS-a.

30) Član 24. ZOOS-a.

31) Član 22. i 23. ZOOS-a.

32) Sporazum o uslužnom rješavanju šteta iz osnova AO zaključen je između BSO d.d., EURO-HERC osiguranja d.d., ASA osiguranja d.d., TRIGLAV osiguranja d.d., CROATIA osiguranja d.d. i UNIQA osiguranja d.d.

skoj),

11. vozač koristio vozilo za vrijeme trajanja izrečenih mjera bezbjednosti, odnosno zaštitnih mjera u saobraćaju (potpuna ili djelimična zabrana upravljanja vozilom i slično) - najviše do iznosa 12 prosječnih neto plata u Republici Srpskoj,

12. vozač upravljao vozilom pod uticajem alkohola iznad propisane granice, opojnih droga, psihoaktivnih lijekova ili drugih psihoaktivnih tvari, odbio je alko-test, odnosno test na prisustvo opojnih droga, psihoaktivnih lijekova ili drugih psihoaktivnih tvari (najviše do iznosa 12 prosječnih neto plata u Republici Srpskoj),

13. vozač upotrebom vozila prouzrokovao štetu namjerno (pravo na naknadu u cjelosti),

14. vozač pobjegao³³ sa mjesta štetnog događaja (najviše do iznosa 12 prosječnih neto plata u Republici Srpskoj),

15. vozač počinio prekršaj nasilničke vožnje u skladu sa propisima o bezbjednosti saobraćaja na putevima (pravo na naknadu u cjelosti).

Pravo društva za osiguranje na subrogaciju nema uticaj na pravo oštećenog lica na naknadu štete od odgovornog društva za osiguranje.

Na teritoriju FBiH pravo subrogacije je nešto uže određeno. Tako prema odredbi člana 13. ZOOMV-a osiguravatelj od autoodgovornosti koji je isplatio naknadu oštećenom u prometnoj nezgodi koju su prouzročile osobe čija je odgovornost prema trećim stranama pokrivena ZOOMV-om, i ako je njihova ugovorna odgovornost isključena u niže navedenim slučajevima, imat će pravo potraživati naknadu od osoba koje su odgovorne za nezgodu, sukladno važećim propisima, ali samo u slijedećim slučajevima:

- kada je nezgoda izazvana namjerno;

- kada je vozač upravljao vozilom bez vozačke dozvole;

- kada je osoba koja je odgovorna za nezgodu upravljala vozilom bez suglasnosti osiguranika. U ovome slučaju osiguravatelj može potraživati regres samo od vozača;

- kada je vozač ukrao vozilo ili kada je upravljao njime znajući da je

---

33) Prema odredbi člana 28. st. 4. ZOOS-a bježanjem se ne smatra opravdano napuštanje mjesta štetnog događaja.

ukradeno;

- kada vozilo koje je prouzrokovalo nezgodu nije korišteno u svrhu koja je navedena u ugovoru o osiguranju;

- kada je vozač bio pod utjecajem alkohola ili droga koje su ga sprečavale da ima kontrolu nad vozilom.

ZOOMV ne sadrži odredbu koja regulira obim prava na naknadu od osoba koje su odgovorne za nezgodu. Ovo pitanje regulirano je Uvjetima osiguranja od AO³⁴, gdje je određeno i da iznos potraživanja društva za osiguranje ne može prelaziti 12 (dvanaest) prosječnih plata prema zadnjem službenom izvještaju zavoda za statistiku.

ZOOS posebno regulira da ako je štetu prouzrokovao neovlašteni vozač, oštećeno lice može podnijeti odštetni zahtjev društvu za osiguranje, osim ako se radi o putniku koji je dobrovoljno ušao u vozilo kojim je prouzrokovana šteta, a kojim je upravljao neovlašteni vozač ili vozač pod utjecajem alkohola ili opojnih droga, ako odgovorno društvo za osiguranje dokaže da je ta okolnost putniku trebalo da bude poznata.

Peta direktiva zabranjuje isključenje putnika iz kruga trećih lica u ovakvim slučajevima, jer se u praksi pokazalo da oni često nisu u stanju da

---

34) Član 3. Uvjeta osiguranja od AO: Osiguranik gubi svoja prava iz osiguranja: 1) ako omogućiti da se vozilom prevoze lica na mjestu koje nije predviđeno za prevoz lica, za zahlijeve koje ta lica postave, osim za zahlijeve lica koje se prevoze u skladu s propisima; 2) ako vozilom upravlja lica bez odgovarajuće vozačke dozvole u smislu člana 79. stava 2. tačka 1. i 2. Zakona o osiguranju imovine i lica ("Službeni list RBiH" broj 5/95. odnosno "Službene novine F BiH" broj 5/95). Smatraće se da vozač ima potrebnu dozvolu za upravljanje vozilom, ako upravlja vozilom u vrijeme za koje mu je vozačka dozvola privremeno oduzeta ili zadržana od nadležnog organa kao i onda ako nije produžena po isteku roka važnosti. 3) ako je u trenutku saobraćajne nezgode, kao vozač osiguranog vozila pod uticajem alkohola, droge ili narkotika. Smatra se da je vozač pod uticajem alkohola: a) ako se analizom krvi ili drugom metodom mjerenja količine alkohola u organizmu utvrdi da udio alkohola u krvi iznosi 0,5 g/kg i više (0,5% i više); b) ako se nakon saobraćajne nezgode izbjegne ili odbije podvrgnuti ispitivanju alkoholiziranosti. (2) Prava iz osiguranja gubi osiguranik koji omogućiti da vozilom upravlja lica u okolnostima iz tačke 2. i 3. iz predhodnog stava ovog člana. (3) Osiguranik ne gubi svoja prava prema prethodnim odredbama ovog člana: 1) ako dokaže da nije kriv za postojanje okolnosti koja isključuju osiguravajuće pokriće; 2) ako dokaže da štetni događaj nije u uzročnoj vezi s činjenicom da je vozač u trenutku saobraćajne nezgode bio pod uticajem alkohola, droge odnosno narkotika; 3) za iznos, koji kod svakog štetnog događaja prelazi iznos 12 (dvanaest) prosječnih plata prema zadnjem službenom izvještaju državnog zavoda za statistiku. (4) Ukoliko za povećani rizik nije plaćena dodatna premija, osiguranik gubi pravo iz osiguranja za svaki osigurani slučaj iz povećanog rizika, odnosno osiguravač ima pravo da se od osiguranika regresira za dio štete u srazmjeri između plaćene premije i premije koju je trebao platiti.

utvrde u kakvom je stanju vozač i ne mogu da utiču na njegovo ponašanje.³⁵

Društvo za osiguranje, koje je oštećenom licu isplatilo štetu koju je prozrokovao neovlašteni vozač, ima pravo na naknadu cjelokupno isplaćenog iznosa štete i stvarnih i opravdanih troškova od lica koje je odgovorno za štetu.³⁶

7. Osigurane sume

Visina obveze osiguratelja kod osiguranja od automobilske odgovornosti može biti neograničena ili ograničena. Bosanskohercegovački sistem osiguranja od automobilske odgovornosti, kao i sistem susjednih nam država, svrstava se u tzv. sustave ograničenog pokrića, u kojima osiguratelj čak i za najveće štete odgovara najviše do limita pokrića – propisane/ugovorene osigurane svote. Današnja praksa nam sve više ukazuje i na problem nedostatnosti osigurane svote, gdje je sve učestalija primjena tzv. pravila proporcije.³⁷

Članom 30. ZOOS-a određeno je da osigurane sume na koje se obavezno ugovora osiguranje od autoodgovornosti ne mogu biti manje od iznosa:

1. u slučaju štete na licima, 1.000.000,00 KM po jednom štetnom događaju, bez obzira na broj oštećenih lica u istoj nezgodi,

2. u slučaju štete na stvarima, 350.000,00 KM po jednom štetnom događaju, bez obzira na broj odštetnih zahtjeva proizašlih iz iste nezgode.

Osigurana suma u slučaju štete na licima, nakon isteka perioda od godinu dana od dana stupanja na snagu ZOOS-a, ne može biti manja od 1.500.000,00 KM po jednom štetnom događaju, bez obzira na broj oštećenih lica u istoj nezgodi.

Osigurane sume na koje se obavezno ugovara osiguranje od autoodgovornosti, nakon isteka perioda od tri godine od dana stupanja na snagu ovog zakona, ne mogu biti manje od iznosa:

---

35) J. Pak „Pravo osiguranja“, Univerzitet Singidunim Beograd, 2011., 121.

36) Član 29. ZOOS-a.

37) B. Matijević, „Izvan/sudska praksa vezana uz osiguranu svotu kod obaveznog osiguranja od automobilske odgovornosti“, *Hrvatska pravna revija, rujan 2005.*, 43.

1. u slučaju štete na licima, 2.000.000,00 KM po jednom štetnom događaju, bez obzira na broj oštećenih lica u istoj nezgodi,

2. u slučaju štete na stvarima, 400.000,00 KM po jednom štetnom događaju, bez obzira na broj odštetnih zahtjeva proizašlih iz iste nezgode.

ZOOMV pitanje kvantitativnog opsega pokrića regulira odredbom člana 9. na način da daje Agenciji za nadzor ovlaštenje da donosi odluku kojom će se regulirati najmanji iznos na koji se može ugovoriti osigurani iznos po osiguranom slučaju, s tim što određuje ograničenje da najmanji iznos osiguranog iznosa po osiguranom slučaju ne može biti manji od:

- a) u slučaju tjelesne ozljede osoba - iznos od 500.000,00 KM, bez obzira na broj žrtava uključenih u istu nezgodu. Ovaj iznos bit će ipso iure uvećan na iznos od 1.000.000,00 KM dvije godine nakon stupanja na snagu ovoga Zakona;
- b) u slučaju štete na imovini – iznos od 350.000,00 KM po jednom štetnom događaju, bez obzira na broj žrtava.

Prema odredbi člana 30. stav 4. ako po jednom štetnom događaju postoji više odštetnih zahtjeva, zbog čega ukupna naknada prelazi iznose od 1.000.000,00 KM u slučaju štete na licima i 350.000,00 KM u slučaju štete na stvarima, odnosno nakon isteka perioda od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona 1.500.000,00 KM u slučaju štete na licima i nakon isteka perioda od tri godine od dana stupanja na snagu ovog zakona 2.000.000,00 KM u slučaju štete na licima i 400.000,00 KM u slučaju štete na stvarima, iznosi naknada se srazmjerno smanjuju.

Identično rješenje je sadržano i u odredbi člana 9. stav 3. ZOOMV-a koja određuje da ako postoji više od jedne osigurane osobe i ako ukupna naknada prelazi iznos 500.000,00 KM, odnosno 1.000.000,00 KM dvije godine nakon stupanja na snagu ovoga Zakona, iznos naknade će se razmjerno smanjiti.

Prema odredbi član 30. stav 5. ZOOS-a, ako odgovorno društvo za osiguranje isplati podnosiocu zahtjeva iznos veći od iznosa na koji ima pravo s obzirom na srazmjerno smanjenje naknade, jer nije znalo za ostala lica koja imaju pravo na naknadu, to društvo za osiguranje i dalje ima obavezu prema tim drugim licima samo do ukupnog iznosa od 1.000.000,00 KM u slučaju štete na licima i 350.000,00 KM u slučaju štete na stvarima, odno-

sno nakon isteka perioda od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona 1.500.000,00 KM u slučaju štete na licima i nakon isteka perioda od tri godine od dana stupanja na snagu ovog zakona 2.000.000,00 KM u slučaju štete na licima i 400.000,00 KM u slučaju štete na stvarima.

Odredba člana 9. stav 4. ZOOMV-a sadrži identično rješenje. Tako, ako neko društvo isplati podnosiocu zahtjeva iznos viši od iznosa na koji bi imao pravo, s obzirom na razmjerno smanjenje naknade iz razloga što nije znalo za ostale osobe koje imaju pravo na naknadu, ono će i dalje ostati odgovorno prema drugim osobama samo do ukupnoga iznosa 500.000,00 KM, odnosno 1.000.000,00 KM dvije godine nakon stupanja na snagu ovoga Zakona.

Glavna funkcija osiguranja od automobilske odgovornosti za štetu jest zaštita žrtava prometa. No činjenica je da je broj tih žrtava, kao i broj saobraćajnih nezgoda s materijalnom štetom velik, što u konačnici stvara i velike izdatke za naknadu štete. Taj problem osobito dolazi do izražaja ako se uzme u obzir da se kod osiguranja od odgovornosti ne može unaprijed sagledati ukupna šteta do koje može doći u nekoj prometnoj nezgodi. Zbog toga, gotovo u svim zemljama postoje instituti koji se odnose na ograničenje obveze osiguratelja preko određene mjere, zbog toga što visoki odštetni zahtjevi ne utiču na sposobnost osiguratelja da čim većem broju žrtava prometnih nezgoda pruži adekvatnu zaštitu. Pritom je bitno da se u određivanju granice odgovornosti osiguratelja pronađe prava mjera kako se takva ograničenja ipak ne bi negativno odrazila na pružanje zaštite upravo onima zbog kojih je osiguranje od automobilske odgovornosti za štetu i uvedeno – žrtava prometnih nezgoda.³⁸

Prema odredbi člana 30. stav 6. ZOOS-a, društvo za osiguranje odgovorno je za naknadu štete koju upotrebom vozila registrovanog u Republici Srpskoj pretrpe treća lica u Federaciji Bosne i Hercegovine do iznosa osiguranih suma od od 1.000.000,00 KM u slučaju štete na licima i 350.000,00 KM u slučaju štete na stvarima, odnosno nakon isteka perioda od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona 1.500.000,00 KM u slučaju štete na licima i nakon isteka perioda od tri godine od dana stupanja na snagu ovog zakona 2.000.000,00 KM u slučaju štete na licima i 400.000,00 KM u slučaju štete na stvarima.

---

38) L.Belanić, „Granice odgovornosti osiguratelja prema trećima u osiguranju od automobilske odgovornosti za štetu“, *Pravo i porezi*, br. 12, 2007., 70.

Prema odredbi člana 9. stav 5. ZOOMV osiguravatelj je na temelju istoga ugovora o osiguranju odgovoran za naknadu štete koju pretrpe treće osobe u RS nanijetu od vozila koja se uobičajeno nalaze u Federaciji, sukladno zakonskim odredbama i obveznom pokriću osiguranja koja vrijede u entitetu u kom se dogodila nezgoda ili pokrićem koje je navedeno u polici ili propisima Federacije, prema onome koje je više.

Prema odredbi člana 30. stav 7. ZOOS-a odgovorno društvo za osiguranje dužno je štetu koja je upotrebom vozila prouzrokovana u državama članicama Sistema zelene karte, a koja je viša od iznosa od 1.000.000,00 KM u slučaju štete na licima i 350.000,00 KM u slučaju štete na stvarima, odnosno nakon isteka perioda od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona 1.500.000,00 KM u slučaju štete na licima i nakon isteka perioda od tri godine od dana stupanja na snagu ovog zakona 2.000.000,00 KM u slučaju štete na licima i 400.000,00 KM u slučaju štete na stvarima nadoknaditi do iznosa određenog propisima o obaveznom osiguranju države u kojoj je šteta nastala.

Prema odredbi člana 9. stav 7. ZOOMV-a osiguravatelj koji kao korespondent ili, po ovlasti Ureda zelene karte u BiH, obrađuje i nadoknađuje štetu koju pretrpe građani BiH u BiH nastalu od vozila koja se uobičajeno nalaze izvan BiH, mora primijeniti osigurane iznose iz police ako su veće od Zakonom propisanih minimalnih iznosa u BiH, kao zemlji nastanka nezgode.

8. Obrazac europskog izvještaja o saobraćajnoj nezgodi

Odredbom člana 37. ZOOS-a utvrđena je obaveza za društva za osiguranje da osiguraniku, uz policu osiguranja od autoodgovornosti, uruči obrazac europskog izvještaja o saobraćajnoj nezgodi. Obrazac europskog izvještaja o saobraćajnoj nezgodi može biti korišten u postupku rješavanja odštetnog zahtjeva kao dokaz nastupanja štetnog događaja, u slučaju manje materijalne štete, pod uslovom da je uredno i potpuno popunjen, te da su uz to priložene fotografije oštećenja na vozilima i mjesta štetnog događaja. Pod manjom materijalnom štetom u smislu ove odredbe smatra se šteta na vozilu koja ne prelazi iznos od 500,00 KM.

ZOOMV ne sadrži odredbe koje reguliraju ovo pitanje, već se na teritoriji FBiH primjenjuju odredbe Zakona osnovama bezbjednosti saobraćaja na putevima u BiH („Službeni glasnik BiH“, broj: 6/06). Obzirom da je

navedeni zakon u primjeni i na teritoriju RS-a, a da u odnosu na ZOOS na različit način regulira pitanje korištenja europskog izvješća³⁹ i pojma manje materijalne štete⁴⁰, BSO d.d. je da bi izbjeglo probleme u radu i eventualne negativne posljedice koje se ogledaju u mogućem kažnjavanju Društva zbog nepravilne primjene ZOOS-a, zatražio pojašnjenje od Agencije za osiguranje RS vezano za primjenu gore navedenih propisa.

Agencija za nadzor RS, je dostavila svoj odgovor pod br. 05-545-4-1/15, od 30.11.2015. godine koji glasi: „*Bez obzira na mjesto gdje se desila saobraćajna nezgoda, ako obavezu za plaćanje odštete ima društvo za osiguranje iz RS-a, ova obaveza je zakonom ograničena na iznos od 500,00 KM u slučaju podnošenja odštetnog zahtjeva na bazi uredno popunjenog evropskog izvještaja o saobraćajnoj nezgodi. Ukoliko oštećeni u saobraćajnoj nezgodi koja se desila na teritoriji bilo kojeg entiteta BiH, ima indicije da je odgovorno društvo za osiguranje iz RS, te da šteta prelazi iznos od 500,00 KM u interesu je oštećenog da ne popunjava evropski izvještaj o saobraćajnoj nezgodi već da pozove nadležne da izvrše uvidaj saobraćajne nezgode.*“

9. Nadzor i kaznene odredbe

Odredbom člana 67. stav 1. tačka 6. i 7. ZOOS-a određeno je da će se novčanom kaznom od 1.000,00 KM do 3.000,00 KM kazniti za prekršaj društvo za osiguranje ako u postupku rješavanja odštetnog zahtjeva ne postupi na način propisan zakonom i pravilima postupka rješavanja odštetnih zahtjeva (član 23. st. 1., 2., 4., 5. i 6) 7).

Za isti prekršaj kaznit će se novčanom kaznom od 200,00 KM do 600,00 KM odgovorno lice u društvu za osiguranje.

ZOOMV je strožiji po pitanju kazne za ovakav prekršaj pa članom 24. stav 1. i 2. predviđa novčanu kaznu u iznosu od 10.000,00 KM do 50.000,00 KM za društvo i 1.000,00 KM do 10.000,00 KM za odgovornu osobu u društvu.

---

39) Član 158. stav 3. ZOBS-a: Poslije saobraćajne nezgode u kojoj je prouzrokovana samo manja materijalna šteta, vozači su dužni odmah ukloniti vozila s kolovoza i razmijeniti lične podatke, te popuniti i potpisati obrazac evropskog izvješća o saobraćajnoj nesreći. Vozači ne smiju napustiti mjesto saobraćajne nesreće prije nego što popune i potpišu izvještaj i razmijene podatke iz ovog stava.

40) Član 9. tačka 23) ZOBS-a: Manja materijalna šteta je šteta u saobraćajnoj nesreći nastala na vozilu na kojem nisu oštećeni vitalni dijelovi i sklopovi i koje se može samostalno kretati na putu.

Odredbom člana 68. stav 1. tačka 1. ZOOS-a predviđena je novčana kazna od 500 KM do 1.500 KM za prekršaj odgovornog lica u Zaštitnom fondu ako Zaštitni fond ne postupi u skladu sa pravilima postupka i rokovima za rješavanje odštetnog zahtjeva (član 22. st. 1, 3, 4, 5. i 9. i član 53.).

Odredbom člana 68. stav 2. tačka 1. i 2. ZOOS-a određeno je da će se novčanom kaznom u iznosu od 300,00 KM do 900,00 KM kaznit za prekršaj odgovorno lice u Zaštitnom fondu ako Zaštitni fond u postupku rješavanja odštetnog zahtjeva ne postupa na način propisan zakonom i pravilima postupka rješavanja odštetnih zahtjeva (član 23. st. 1, 2, 4, 5. i 6. i član 53) i ne vodi i ne evidentira podatke o šteti i o tome ne izvještava Agenciju (član 56. st. 2. i 6). Prekršajne kazne za odgovorno lice u Zaštitnom fondu FBIH nisu predviđene ZOOMV-om.

Na kraju da kažemo i to da, ZOOMV u članu 23. tretira kao kazneno djelo nepribavljanje osiguranja od odgovornosti prema trećim osobama za štete koje proizilaze iz prometnih nezgoda za svaku osobu koja ima u posjedu ili u vlasništvu vozilo u uporabi u Federaciji, na cestama ili u područjima dostupnim javnosti, te predviđa kaznu zatvora od 30 dana do tri godine, dok je isto ZOOS-om određeno kao prekršaj.

Hrvatski zakon predviđa isključivo prekršajnu odgovornost i novčane kazne za kršenje odredbi Zakona o obveznim osiguranjima u prometu.⁴¹

---

41) M. Ćurković/A. Lui, *Zakon o obveznim osiguranjima u prometu*, Inženjerski biro Zagreb, 2006., 169.

ZAKLJUČAK

Novi Zakon o obaveznim osiguranjima u saobraćaju RS donešen je u svrhu harmonizacije s Direktivama EU koje se odnose na oblast osiguranja od autoodgovornosti. Isti je u većini primijenio predložena rješenja svih pet, odnosno šest Direktiva iz obaveznog osiguranja od autoodgovornosti.

Iz svega gore izloženog, možemo zaključiti da u FBiH tek predstoji završetak procesa deregulacije i početak liberalizacije segmenta obaveznog osiguranja od autoodgovornosti. Izrada novih propisa je u tijeku, a neizbježna promjena zakonske regulative u osigurateljnoj djelatnosti i početak primjene liberalizacije nužno je odraditi sljedećih nekoliko godina na tržištu osiguranja.

Hrvatski Zakon o obaveznim osiguranjima u prometu još 2005. godine prihvaća načelo liberalizacije tržišta osiguranja, na način što ukida držani nadzor uvjeta i tarifa. Međutim, kao što je to predviđeno u ZOOS-u, i u Hrvatskoj je postojalo prelazno razdoblje od dvije godine u kojem su zadržani jedinstveni uvjeti obaveznog osiguranja i jedinstveni premijski sistem funkcionalne premije osiguranja.

Možemo zaključiti da je donošenjem novog Zakona o obaveznim osiguranjima u saobraćaju RS podignut kvalitet obavljanja djelatnosti obaveznog osiguranja prema standardima koji postoje u razvijenim tržišnim privredama i u skladu sa regulativom EU u oblasti usluga osiguranja. Takođe, postignut je veći stepen zaštite oštećenih lica u saobraćaju, kao i zaštita finansijskog i socijalnog položaja osiguranika kao lica odgovornog za štetu. Na kraju, možemo reći i to, da je postignut i veći stepen stabilnosti i discipline u izvršavanju obaveza društava za osiguranje utvrđenih Zakonom i preuzetih ugovorom o osiguranju.

SOME NOVELTIES IN LAW ON MANDATORY INSURANCES IN TRAFFIC OF REPUBLIC OF SRPSKA

ABSTRACT

The new Law on Mandatory Insurances in Traffic has been announced on 6th October 2015 in Official Gazette of Republic of Srpska. It came into force on 14th October 2015. On territory of Federation of Bosnia and Herzegovina (FB&H) there is still in force the Law on Liability Insurance for Motor Vehicles and other Regulation on Mandatory Liability Insurance from 26th April 2005, that was announced in Official Gazette of Federation of B&H no. 24/05. This Law is almost identical as the same named Law of Republic of Srpska (RS) which was effective on territory of RS until the new Law entered into force.

In FB&H the finishing of procedure of deregulation and beginning of liberalization of mandatory motor insurance is just forthcoming. Working on new regulation is ongoing and inevitable change of law in insurance branch, along with beginning of application of liberalization on insurance market, are necessary traces in next few years.

The significant part of new Law on Mandatory Insurances in Traffic in RS is in compliance with requests from Stabilization and Association Agreement signed between Bosnia and Herzegovina and European Union, as well as with EU Directives that regulate mandatory insurance in traffic.

The most important changes brought by new Law on Mandatory Insurances in Traffic of RS that are topic of this article are in its chapters that refer to the following issues: collecting of information and documentation related to a traffic accident; commencement, expiration and territorial scope of contract on motor third party liability (MTPL) insurance; procedure of settlement of compensation claims submitted on basis of MTPL insurance policies; subrogation rights of insurance companies; amounts of sums insured; regulation on appliance of European Accident Report; regulation on supervision and penalties.

Keywords: motor third party liability (MTPL), mandatory insurance, harmonization, change.